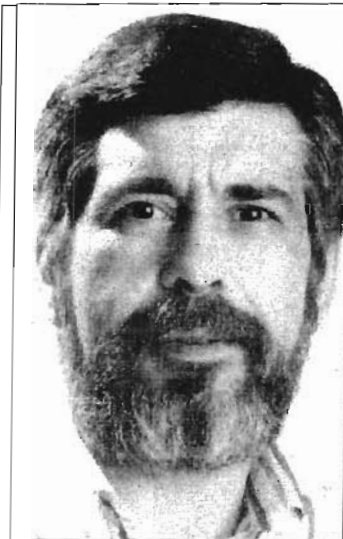

De esquerda a dereita, Xavier Docampo, Maria Xosé Queizán e Bernardino Graña participantes neste Encontro.

Unha cova no Cotillón

LOIS DIÉGUEZ

Desde San Fiz de Cangas, no concello de Ferreira de Pantón, baixa unha estrada até as ribeiras do Cabe, fondas e precipitas. Da outra banda queda Sober, co camiño de ferro paralelo ao río. Uns cipreses entre a arboreda redonda e mesta sinalan Rosende. Queremos chegar a O Cotillón, na parroquia de San Román de Acedre. Interesantes, mais escasos documentos históricos, falan-nos de que ali, un conde de Lemos, D. Fadrique Enríquez de Castro, construíu unha Torre que chamaron de Quitapesares. Xermán Vázquez, historiador monfortino, recolle no seu libro sobre Lemos que o tal Fadrique era "o maior monteiro e cazador que houbo en Castela, pois tiña unha nómina composta por mil sabuesos, douscentos aláns e lebrís e vinte cazadores de neblis, e xerifaltes e azores", por iso construíu a tal Torre nesa zona de abundosa caza. Traducindo aos nosos tempos, a Torre de Quitapesares viña a ser como o chaler de fin de semana para, máis que o descanso, a xolra e o goce desenfadados. E decimos isto porque aínda hoxe, os veciños do lugar falan de que aquilo era espazo reservado a nobres e abades para consumir as suas cróticas "cazatas" medievais.

Chegados a O Cotillón, despois de múltiples paradas para nos admirar nesa paisaxe de montaña, din-nos que da Torre nada queda, e que se pensa que estivo no lugar que hoxe ocupa unha casa de rexa cantaria. O Cotillón forman-no un grupo de construción sobre un outeiro que se asoma en balcón ao Cabe. Sente-se o seu rumor ao brincar entre os penedos. E falando coa xente din-nos que na casa do Portaleiro acaba-se de descubrir unha cova de grande valor. Aló imos, á parte alta, virando para a esquerda. O Portaleiro e Felcía, a muller, adentráron-nos na tal Cova que veñen utilizando como adega. É longa, excavada en pena morta. Ve-se perfectamente a pranta de cruz latina, coa ábside e os brazos curtos. Unha capeliña lateral servía, seguramente como cela de eremita. Falamos, posibelmente, dunha construción do século V, ou VI, do tempo dos suevos. A Ribeira Sagrada está inzada de construcións románicas que en tempos anteriores foron parte de conúbios, pero até agora sempre se meteu a tal Ribeira no Sil ou no Miño, da banda de Ourense. Con este insólito descubrimento teremos que abrir os lindeiros, quizabes, a todo o Val de Lemos, incluíndo nel o Incio, e mudar conceitos históricos traídos desde fóra. Serán estes, logo, dados nosos, propios, que axudarán a completar esa longa historia nacional tan necesaria de estudos propios. Co Portaleiro e coa Felcía tomamos un vaso do viño destas ribeiras achegadas a Espasantes para celebrálo. Convidamos-vos a nos imitar. ♦

O Galeuska substitue a viaxe ao monumento pola viaxe ao coñecimento

Celebrouse en Biarritz os días 24, 25 e 26 de Outubro coa literatura de viaxes de fondo

♦ A. ESTÉVEZ

A viaxe é a intención, o afán de comprender e comunicar, de fuxir das sombras e por iso a escrita tamén é unha viaxe. Así o explicou na súa ponencia Maria Xosé Queizán, a única escritora na delegación galega no Galeuska, que se celebrou en Biarritz os días 24, 25 e 26 de Outubro. Esta 14ª edición xirou ao redor da literatura de viaxes nunha dobre dimensión: a viaxe na procura dun mesmo e na procura dos demais. Coincidiron moitos os escritores das tres nacionalidades na necesidade de viaxar para coñecer ao outro e tamén para rexeitar aos que aseguran con malicia que os nacionalismos cúranse via-xando.

"Un dos puntos máis interesantes que se analizaron foi a visión do nacionalismo castelán e, incluso do francés cara as nacionalidades históricas. Ambos tiveron unha visión impositiva coas outras nacionalidades", comenta Alfonso Álvarez Cáccamo, un dos asistentes ao Galeuska. Con el ían Uxío Novoneyra e Miguel Anxo Fernán-Vello, presidente e secretario da Asociación de Escritores en Língua Galega respectivamente, Carlos Bernárdez, Xoán Ignacio Taibo, Xosé Porto Matalobos, Francisco Pillado, Cesáreo Sánchez, Manuel Vidal Villaverde, Xavier P. Docampo, Manuel María, Estanislao Fernández de la Cigña, Manuel Riveiro Loureiro, Bernardino Graña e Maria Xosé Queizán. Leu Bernárdez unha comunicación de Ramiro Fonte, que non puido estar presente no congreso.

Os actos centrais desta edición do Galeuska foron as tres mesas

redondas sobre a viaxe interior, a literatura de viaxe e a viaxe na literatura. Na primeira interviñeron Lluís Messegue, pola literatura catalana, Ramiro Fonte, pola galega e a escritora Itxaro Borda, por Euskadi. Precisamente esta-tivo que abandonar rapidamente o evento para acudir a outro: a inau-

Na literatura de viaxes a experiencia do extraño debe integrarse na propia para acadar a pluralidade humana. "Porse na conciencia allea é tamén verse dese fóra", di a autora de *Amanita*, *O segredo da pedra figueira* ou *Antígona*, a forza da sangue. Queizán lembrou a viaxe dos emigrantes galegos e agora a

Viaxe interior, literatura de viaxe e a viaxe na literatura, materia deste encontro

A escritora fixo, ao tempo que unha viaxe pola súa obra, unha análise do que ten a escrita de procura. Rexeitando as viaxes "a cidades e monumentos que poden ser substituídas por filminas", a viaxe é para Queizán a paideia platónica, o fuxir das sombras, o coñecimento, o resgate dos demais e, por fin a volta ás orixes "para retorcelle o pescoco a Platón". Na súa intervención, Maria Xosé Queizán tratou tamén a aventura das mulleres contra do patriarcado e criticou os nacionalismos que percuran o primixénio. "Certos críticos nacionalistas tamén parecen alimentados polo temor a perder aquilo de máis valioso, o que os distingue, o chan ontolóxico e, ao mesmo tempo, miserable e inculco".

chegada dos "os bueno-barato. a criada filipina, o africano cuberto de alfombras, a prostituta colombiana" e reseñou que a solidariedade de parte da identificación cos outros. "Desde a nosa diferenza, ten maior coherencia a nosa oposición a unha cultura monolítica, pero sempre que a nosa diferenza poda ser diferenza en xeral, sempre que non se considere unha cultura pura, auténtica, aristocrática que reduza, á súa vez, singularidades".

Os amantes do terruño

No Galeuska, os escritores danse ánimos mutuamente, segundo conta Alfonso Álvarez Cáccamo, porque "reforza as nosas ideas e os nosos proxectos a comunicación e o intercambio con escritores de linguas con problemas como a nosa". Cáccamo asegura que "as ponencias dos galegos son escoitadas con moito interese e os escritores galegos son dos máis coñecidos e recoñecidos no Congreso". Quen desmontou os tópicos sobre a pechazón das literaturas

nas nacionalidades foi Nacho Taibo, que compartiu mesa co basco Antton Luku e con Vicente Llorca, quen ten traducido ao galego *O entusiasmo reflexivo*. *Metáfora e sentido na fin de século*. Taibo lembrou aos autores viaxeiros da Galiza: Otero Pedrayo na procura da luz de Europa, Queizán con *Amantia*, Cunqueiro con *Simbad* e Queipo con *Artico*. Nacho Taibo arre-meteu contra os que falan de terruño e que os nacionalismo se curan via-xando. "Precisamos viaxar para sentirmos parte deste mundo cada vez máis pequeno e cada vez máis complexo, para sabermos cal é o noso lugar na engrenaxe, o posto que teimaron en roubarnos, e non o que conseguiron, ben caro, vender-nos".

A Asociación de Escritores Bascos, que organizaba esta edición do Galeuska, deu a coñecer aos participantes Euskadi Norte desde o primeiro día. Nengun dos poñentes bascos e cataláns deixaron de felicitar aos escritores galegos polo ascenso do nacionalismo. O primeiro día tamén abriu o salón xuvenil do libro, no que interveu Xavier P. Docampo xunto a Mariasun Landa, escritora vasca traducida ao galego e Pau-Joan Hernández. Docampo analisou criticamente o tratamento que se dá á literatura na escola, lugar onde a maioría dos nenos descubren os libros. "É preciso que a literatura perda ese cheiro que se lle pegou de ser algo que está ligado exclusivamente á escola, ao acto didáctico". O congreso rematou, non sen que antes da viaxe de volta, os escritores galegos pasearan por Donostia, para os que paga a pena o Galeuska "só polo respecto e intercambio coas outras literaturas". ♦